

A hálózat halála

The Dead Web – The End

SÍPOS LÁSZLÓ

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, 2020. I. 24. – IV. 26.

A Ludwig Múzeumban januártól elvileg április végéig lenne látható a baljós, *The Dead Web – The End* címet viselő kiállítást, de e sorok írása közben ért minket a hír, hogy a MÚPA a koronavírus terjedése miatt előre láthatóan március 31-ig zárva tart. Az internet végéről fantáziáló kiállítássorozatot Martin Untersinger 2015-ös, a *Le Monde*-ban online formában megjelent cikke¹ ihlette.

Az írás elsősorban a világszerte rohamosan terjedő okostelefonokat

okolja a jelenségért: az interneten áramló „cicás videók” és egyéb feleslegesnek tűnő információk olyan mennyiségű adatszállítást igényelnek, melynek eredménye a net kapacitásának totális kihasználása nyomán bekövetkező *capacity crunch*, magyarul a világháló összeomlása. Azonban a net több milliárd számítógép globális hálózataként olyan nagy méretű és annyira decentralizált, hogy az ilyesféle modern apokaliptikus víziók valóság tartalma elenyésző.

Az internet őse az Amerikai Védelmi Minisztérium kutatásai révén úgynevezett hibátűrő rendszerként jött létre, mely szüntelenül adaptálódik a növekvő adatforgalom általi kihíváshoz, tehát az előfordulhat, hogy például túlterheltségből kifolyólag időlegesen lelassul (mint az utóbbi hetek történései következtében a netet egyidejűleg használók megnövekedett száma miatt), de le nem állhat. A világot behálózó adatkábelek megrongálódása nyomán keletkező üzemzavarok ellenben más lapra tartoznak. 2008-ban például hajó szakított át egy kábelt, mely miatt 75 millió ember maradt net nélkül a Közel-Keleten,² 2011-ben egy színesfém után kutató idős grúz asszony vágott át ásjával egy Örményországba tartó huzalt, melynek következtében 3,5 millió ember szakadt le időlegesen a hálóról,³ 2018-ban pedig Mauritánia térségében szünetelt a szolgáltatás közel két napon át.⁴

C3 Kulturális és Kommunikációs Központ Alapítvány Mengyelejev periódusos rendszerét idéző honlapján is fellelhető. Alapgondolata, hogy ha a kijelölt mezőbe szavakat írunk, megtudhatjuk, hogy mások milyen szavakat írtak ugyanoda, vagyis azt böngésszük, hogy mások mit böngésztek.

Romain és Simon de Diesbach kétdimenziós installációján a használt okostelefon-előlapok egymás mellé ragasztva tükörré válnak, amelyben megláthatjuk saját magunkat, mert a smartphone olyan multifunkcionális eszköz, melyben saját személyiségünk körvonalazódik. Orwell feltehetően legmerészebb álmaiban sem gondolta volna, hogy a 21. század embere önszántából hordja majd magával a készüléket, amiből kiolvasható a tartózkodási helye, az ismeretségi köre, szokásai, múltja – röviden: az egész élete. Ezen a gondolon alapul Julien Boily a vanitasábrázolások sorába illeszkedő, *Memento Vastum* című munkája is, melyen a koponya mellett egy működő monitort láthatunk.

fotó: Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

JULIEN BOILY: *Memento Vastum*, 2012, olaj, fatábla

A *Dead Web* anyaga először a montreali *Eastern Bloc* digitális művészeti központban, majd rövid ideig két európai fesztiválon, Lyonban és Genfben volt látható. A Budapesten kiállított tárgyak listája magyar és svájci alkotók munkáival egészült ki. Nem szabad elfelejteni, hogy e művek szerepe első sorban a hangulatok, impulzusok közvetítése és a kérdésfeltevés, de némelyik munkát még így is csak nagy erőfeszítések árán sikerült a kiállítás tematikájába illeszteni.

Az első emeleti kiállítótérbe belépve Sugár János *Dokumentum-modellje* fogad minket. Az 1997-ben készült – keresőprogramokat szimuláló – interaktív alkotás a

A videók közül Várnai Gyula a Velencei Biennáléra készült álintervjával a híres sci-fi író, Stanisław Lem emléke előtt tiszteleg. Csontó Lajos *Ne félj* című videóloopján pedig két ellentétes állítással szembesülünk: „van még idő”, illetve „nincs már idő” – olvashatjuk a képernyőn. Hogy mire van vagy nincs idő, az nem derül ki, de felmerül a kérdés, hogy létezett e egyáltalán valaha az idő. Forgács Péter *Elveszett konklúziók* című videóinstallációjának hőse az internet elvesztésén kesereg egy erdőben. Mivel mára az internet mindennapjaink szerves részévé vált, megszűnésének gondolata elviselhetetlennek tűnik.

A Société Réaliste a *Fountainhead* című propagandisztikus filmből kivágta a szereplőket és a hangot, melyek nélkül a kapitalizmus fellegvára, New York épületei üres díszletekké válnak, míg Komoróczy Tamás *A világ története 100 tárgyban – Az új Ozymandias* című videójának színtelen világában jelentőségüket veszített tárgyak kallódnak, akárcsak a Sirois–Lanteigne-páros installációjában, bár az utóbbiaknál a kiállítás valós térben.

Bori Bálint hangsobra fény hatására lép működésbe, Lukas Truniger és Nicola L. Hein *Membránok* című performatív installációja az írott szöveget hangos dobpergéssé alakítja, mely révén a térben „elvont akusztikai interakció” bontakozik ki. A mű a legkevésbé teremőrbarát alkotások versenyében minden bizonnyal előkelő helyen végezne.

Beöthy Balázs *Zsebtévén* tiz művész rövid videóját láthatjuk, melyek közül egyesek jelentése az adott környezetben nem mindig magától értetődő. Eike videója egy kék háttérben feloldódó pucér ember látható, Szarka Péter *A kung-fu jobb, mint a karate* című művén nevető bermudás alak reggie zenére tükörrel világít a szemünkbe. Gerhes Gábor monitorral összekötött kamerája révén a végtelességgel szembesít bennünket, műve Maurer Dóra *Hét elforgatás* című gyakran reprodukált fotójára emlékeztet. Németh Hajnal *Tejtestvér* című mozgóképének alakja vívófelszerelésben furulyázik, majd cicát simogat, Komoróczy Tamás *To the Heaven str. 7 / There is milk today* című videójának alakjai megnyugtató hangon énekelnek. Pál Zsuzsanna Rebeka *Próbaút*

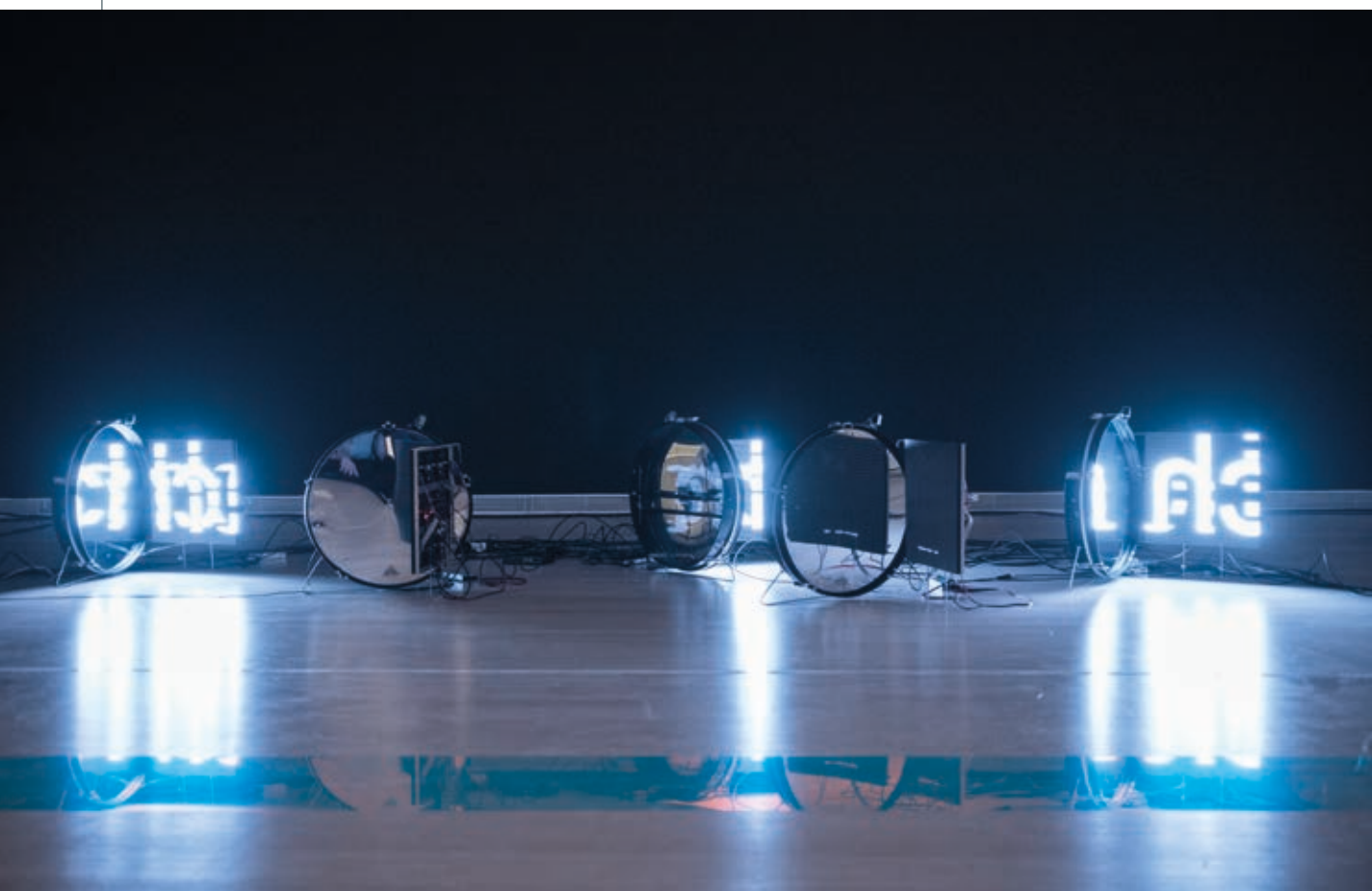
LUKAS TRUNIGER – NIKOLA L. HEIN: *Membránok*, 2017, performatív installáció, dobőrök és elektronikai alkatrészek

Fotó: Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

DOMINIQUE SIROIS – BARON LANTEIGNE: *In Extremis*, 2019, installáció, képernyők, kerámia (homokkő), nyomott poliészter szövetek, kábelek, vezetékek és médialejátszók

című mozgóképén egy pálcikaember látszik autóban ülve, alatta a *Kifulladásig* című film nyitó jelenetsorának hangjait ismerjük fel, melyben a dúdoló Belmondo pisztollyal hadonászik, majd lelő egy rendőrt. Sugár János *Nagy igen, nagy nem* című performanszrészletében egy nőnek többször cigarettát kínál. Nagy Kriszta videója a *Trainspotting* hangulatát idézi: színes tabletták között ideges kéz matat. Várnai Gyula *Légellenállás* című munkáján valaki matchboxra, arcra, ujjakra füstöt fúj, míg Várnagy Tibor videója egy Tibi csoki spontán ki- és becsomagolódása látszik zongorakíséret mellett.

Fotó: Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

Ugyanebben a teremben láthatjuk Szegedy-Maszák Zoltán *Vizuális kommunikáció* – Jonathan Swift *tiszteletére* című interaktív installációját is, melyen digitális alakok jelennek meg különböző táblákat a képernyő felett elhelyezkedő kamerának mutatva, ezáltal hozva létre egy nyelvet elhagyó kommunikációt anélkül, hogy a laputai polgárok nyomán puttonyokat cipelnénk magunkkal, melyekben a mondandóikra vonatkozó tárgyakat rejtgetnénk. Szintén irodalmi vonatkozású Roman Ondak alkotása, a világhírű írók munkáit formalinba helyező *Meghosszabbított álom*, míg Zics Brigitta hangszobor-installációja által tíz, a web haláláról szóló fiktív beszélgetésbe hallgathatunk bele. Frédérique Laliberté interaktív kollázsgépet hozott létre, Julie Tremble animációja egy gyémánttá változott csillag történetét meséli el.

Az egyik falon az azóta elhunyt Carmen Hermsillo („költő, blogger, a közösségi internet úttörője”) 1994-es idézete olvasható:

vesszük. Kár, hogy a kiállítás a fenti idézettől eltekintve nem foglalkozik az interneten megjelenő agresszív marketingtevékenységgel.

A kiállítást záró mű, a Projet EVA kollektíva *L'Objet de l'Internet* (Az internet tárgya) című kinetikus installációja napjaink digitális világának tükröződéseként különös hangokhatásoktól kísérvé vetíti a látogató köré annak saját, több szögből tükröződő képmezőjét. Az élmény hol a *Musique Non Stop* című, 1986-os Kraftwerk-szám videójára, hol a *2001: Űrodüsszeia* csillagkapu-jelenetére emlékeztet. Egy biztos: a mű epilepsziára való hajlam esetén messze elkerülendő.

Az utóbbi hetek történései rávilágítottak arra, hogy a 21. században is bármikor előfordulhatnak olyan események, melyek alapjaiban forgatják fel hétköznapjainkat, ugyanakkor pont a vírus terjedése nyomán kell belátnunk, hogy az internet még annál is nagyobb hatással van életünkre, mint hittük. Reménykedjünk, hogy áprilisa stabilizálódik a helyzet, és a Ludwig Múzeum hamarosan megnyitja kapuit. Ha nem, a művek nagy részét megtalálhatjuk a világhálón – amennyiben az még nem omlott össze...

fény: Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

„Sok embert láttam online kiönteni a lelkét, és én sem tettem másként, míg végül fel nem ismertem, hogy áruba bocsátottam magam.” Ez a folyamat az elmúlt 26 évben csak fokozódott: az általunk nézett videókat személyre szabott reklámok szakítják meg, és jóformán úgy vásárolunk termékeket, hogy észre sem

FRÉDERIQUE LALIBERTÉ: *Infinitisme.com* örök prototípus, webes projekt és installáció, szobrászati elemek (fém, karton, drót), fény- és hangtechnika, weboldal (számítógép)

Jegyzetek

- 1 https://www.lemonde.fr/pixels/article/2015/05/12/internet-congestionne-d-ici-a-2023-pas-si-vite_4631574_4408996.html
- 2 <https://www.theguardian.com/business/2008/feb/01/internationalpersonalfinancebusiness.internet>
- 3 <https://www.theguardian.com/world/2011/apr/06/georgian-woman-cuts-web-access>
- 4 <https://www.theverge.com/2018/4/8/17207556/submarine-internet-cable-mauritania-broken>